

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper (przewodniczący)
SSN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)
SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku S.K. i J. K.
przy uczestnictwie Agencji Nieruchomości Rolnych w W.
o stwierdzenie zasiedzenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 10 kwietnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy S. K.
od postanowienia Sądu Okręgowego w O.
z dnia 29 stycznia 2013 r.,

- 1. oddala skargę kasacyjną;**
- 2. przyznaje adwokat A. Z. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w O. kwotę 1 800 (jeden tysiąc osiemset) zł powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy S. K. i J. K. wnieśli o stwierdzenie nabycia własności przez zasiedzenie czterech nieruchomości bliżej określonych we wniosku. Uczestnik postępowania – Agencja Nieruchomości Rolnych (Oddział Terenowy w O.) wносиła o oddalenie tego wniosku jako nieuzasadnionego, ponieważ dwie działki objęte wnioskiem znajdują się w posiadaniu zależnym dzierżawców, natomiast dwie pozostałe nieruchomości stanowiły drogi.

Sąd Rejonowy oddalił wniosek wnioskodawców jako nieuzasadniony. Sąd ustalił, że nieruchomości objęte wnioskiem (nr 14-126/11, 14-126/12, 14-126/24 i 14-126/25) stanowią własność Skarbu Państwa, przy czym dwie z nich stanowią drogi, a dwie z nich (działka 14-126/12, 14-126/25) są użytkami rolnymi. Nieruchomości nr 14-126/12 i 14-126/25 pozostawały odpowiednio (od 1994 r. do 2003 r. i w latach 1945-1996) w dzierżawie osoby trzeciej, a obecnie ich dzierżawcą jest inna osoba fizyczna. Osoba ta (dzierżawca) pozwalała w niektórych latach wnioskodawcy na koszenie trawy i zbieranie siana z działki nr 14-126/25. W ocenie Sądu, zebrany materiał dowodowy nie uzasadniał wniosku, że nastąpiły przesłanki nabycia przez wnioskodawców wskazanych nieruchomości na własność przez zasiedzenie. Wnioskodawcy nie byli przede wszystkim i nie są samoistnymi posiadaczami działek, jedynie w niektórych latach byli dzierżycielami działki nr 14-126/25, na której kosili trawę i zbierali siano.

Apelacja wnioskodawców została oddalona jako nieuzasadniona. Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne i oceny prawne Sądu pierwszej instancji. Stwierdził brak samoistnego posiadania działek objętych wnioskiem, a jedynie z jednej z tych nieruchomości okresowo pobierali korzyści w postaci skoszonego siana. Ewentualne domniemanie samoistnego posiadania zostało wzruszone przez uczestnika postępowania – Agencję Nieruchomości Rolnych, która wnioskowała o przesłuchanie dzierżawców spornych nieruchomości, a treść tych zeznań eliminowała możliwość przyjęcia po stronie wnioskodawców stanu posiadania samoistnego. Ponadto Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego,

że nie było prawnej możliwości zasiedzenia działek o nr 14-126/11 i 14-126/24, ponieważ stanowią one drogi.

W skardze kasacyjnej wnioskodawcy S. K. wskazywano jedynie na naruszenie art. 214 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Skarżący wywodził, że nieważność postępowania przed Sądem drugiej instancji, ponieważ doszło do pozbawienia wnioskodawcy możliwości obrony swych praw poprzez umożliwienie mu udziału w rozprawie odwoławczej bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.

Skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z akt sprawy wynika, że w dniu 29 stycznia 2013 r., tj. w dniu rozprawy apelacyjnej, wnioskodawca telefonicznie poinformował sekretariat Sądu Okręgowego o tym, że „z powodu złych warunków atmosferycznych, panujących na drodze, nie będzie mógł uczestniczyć w rozprawie w dniu dzisiejszym”. Wnioskodawca prosił jednocześnie Sąd o odroczenie rozprawy w dniu dzisiejszym, ponieważ prześle pismo procesowe, w którym zawarty będzie wniosek o dopuszczenie dowodu z akt Prokuratury (k. 109 akt sprawy). Postanowieniem zawartym w protokole rozprawy apelacyjnej Sąd oddalił wniosek o odroczenie rozprawy apelacyjnej (k. 110-100v sprawy). Jednocześnie Sąd postanowił oddalić wnioski dowodowe zawarte w apelacji i w pismach wnioskodawców.

Skarżący bezzasadnie broni stanowiska, że wspomniane czynności Sądu Okręgowego doprowadziły do sytuacji procesowej określonej w art. 379 pkt 5 k.p.c., tj. do pozbawienia wnioskodawcy możliwości obrony swych praw. Obok apelacji wnioskodawcy składali w postępowaniu przed Sądem Okręgowym wiele innych jeszcze pism. Wnioski dowodowe oferowane w apelacji i w tych pismach zostały, jak wspomniano wcześniej, oddalone na rozprawie apelacyjnej w dniu 29 stycznia 2013 r. Uczestnictwo w rozprawie apelacyjnej w tym dniu nie było obowiązkowe dla wnioskodawcy. Ponadto w rozmowie telefonicznej z dnia 29 stycznia 2013 r. wnioskodawca motywował wniosek o odroczenie rozprawy apelacyjnej koniecznością złożenia kolejnego środka dowodowego („dowodu z akt

Prokuratury”), przy czym nie sprecyzował bliżej tego środka, a także nie wskazał tego, jakie fakty (istotne dla sprawy o zasiedzenie) wnioskodawca chciałby wskazać zapowiedzianym dokumentem. Sąd rozpoznający sprawę jest uprawniony do oceny tego, czy zgłoszone wnioski dowodowe są istotne dla rozpoznania sprawy i czy okoliczności sprawy - w określonym etapie postępowania rozpoznawczego zostały już definitywnie wyjaśnione (art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Kwestię pozbawienia strony możliwości obrony jej praw należy oceniać zawsze w świetle konkretnych okoliczności sprawy. Nieodroczenie rozprawy na podstawie art. 214 § 1 k.p.c., nawet jeżeli stanowiło uchylenie procesowe sądu, nie musi powodować nieważności postępowania, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że strona (uczestnik postępowania) już zajęło stanowisko co do wszystkich kwestii prawnomaterialnych w postępowaniu, zgłosiła wszystkie istotne dowody dla poparcia swoich tez, ustosunkowała się do twierdzeń strony przeciwnej (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2009 r., I CSK 30/09, nie publ.).

Skoro w rozpoznawanej sprawie nie powstał stan nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. w związku z nieodroczeniem rozprawy apelacyjnej w dniu 29 stycznia 2013 r., a ponadto w skardze nie podniesiono zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego, należało skargę oddalić jako niezasadną (art. 398¹⁴ k.p.c.) i orzec o kosztach postępowania (art. 98 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c.).